

ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ЭСТЕТИКАЛЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЗАМАНАУИ ТЕАТР ӨНЕРІ

Бұгінгі Қазақстан мәдениеті – қазақстандық халықтың тұрмыс-салттары мен әр алуан рухани және материалдық формаларда айқын байқалатын эстетикалық құндылықтарының кешені. Мәдениет өз табиги қүшіне сыйкес өзінің шығармашылық қуатын дамытып және байытып, оны әлемдік ұлттық мәдениеттер отбасында алатын дара орнымен қамтамасыз етеді.

Қазіргі заман мәдениеті адам өмірінің қай саласында болмасын рационализмнің орныққандығымен анықталады. Рационализм – таным мен іс-әрекеттің түп тамырын адамның ақылымен байланыстырып пайымдайтын көзқарастар жиынтығы. Қазіргі мәдени дәстүрдің рационалистік дәстүр екендігін ешкім жоққа шығармайды. Бірақ ол дегеніміз бұған дейінгі мәдени кезеңдерде рационалистік көзқарас жоқ еді деген сөз емес, өйткені адамзат мәдениетінің қай-қайсысына болсын ақыл-парасатқа (рационға) негізделу тән.

Демек, әр мәдениеттің, тіпті, әр тарихи-мәдени кезеңнің өзіндік рационалистік дәстүрі бар екендігін ескергеніміз жөн. Қазіргі кездегі біздің мәдениет: тұпнұсқалық қазақ мәдениеті (дәстүрлер, салт-жоралғылар, тіл, және т.б. сақталған) және бұгін біздің елде тұрып жатқан көптеген (130-дан астам) этностың ерекшеліктерін бойына сінірген казақстандық мәдениет бол дамуда.

Адамның қалыптастырылған мәдениет әлемінің ішінде өнер үлкен орын алады. Өнер — көркем образдар жүйесі арқылы адамның дүниетанымын, ішкі сезімін, жан дүниесіндегі құбылыстарды бейнелейтін қоғамдық сана мен адам танымының формасы. Өнер өмірде болған оқиғаларды қаз қалпында алмай, өзгеріп, түрлендіріп, көркем образдарды типтендіру арқылы сомдайтын эстетикалық құбылыс. Оны қоғамдық сананың өзге формаларынан даралайтын белгісі де адамның шындыққа деген эстетикалық қатынасы болып табылады. Өнердің мақсаты – дүниені, адам өмірін, қоршаған ортаны көркемдік-эстетикалық тұрғыдан игеру. Көркем шығарманың бел ортасында нақты бір тарихи жағдайда алынған жеке адам тағдыры, адамдардың қоғамдық қатынастары мен қызметтері тұрады. Олар суреткер қиялы арқылы өндөліп, көркем образдар түрінде беріледі.

Шығарманың суреттеу тәсілі, құрылымдық келбеті, көркем бейне жасаудың материалдық арқауы өнер түрлерінің ерекшеліктерін айқындайды. Осыған сай өнердің: көркем әдебиет (шартты түрде алғанда, басқа жағдайда оның өзін мәдениеттің жеке саласы ретінде қарастыруға болады), музика, мүсін, кескіндеу, театр, кино, би, сәулет өнері және т.б. түрлері бар.

Өнердің қызыметін қоғамдық сананың, адам танымының айрықша формасы ретіндегі ерекшелігін айқындастын белгілі бір анықтама беру немесе оның адам өміріндегі маңызы мен мәнін анықтау жайлы айтыс-тартыстар бүкіл мәдениет тарихында толастаған жок. Өнер жайлар: «табиғатқа еліктеу», «Кудайды тану», «шындықты бейнелеу», «сезім тілі» және т.б. анықтамалар берілді. Қөптеген теорияшылар арасында өнердің күрделілігі мен санқырлылығына сай оның мән-маңызын тек танымдық немесе идеалдық, яки эстетикалық деп біржақты қарастыруышылар да болды. Осындай көзқарастарға қанағаттанбай өнертанушылар өнердің бойында таным да, шындықты көре білу де, жасампаздық та, көркем бейне де, рәміз сияқты қөптеген мәселелер де келісті үйлесімде, тығыз қарым-қатынаста болады деген тоқтамға келді. Өнер жеке тұлғаның жан-жақты дамып жетілуіне, оның эмоционалды күйіне, интеллектуалды өсуіне ықпал етіп, адамзаттың қордаланған сан ғасырлық мәдени тәжірибесінен, даналығынан сусындауға мүмкіндік береді. Өнер туындысы адам сезіміне қозғау салумен бірге, баяндалған оқиғаны басынан өткізгендей тебіреніске, кейіпкердің қуанышына сүйінген, қайғысына күйінген толғанысқа әкеледі, эстетикалық ләззатқа бөлейді. Ол ерекше көркем образды рәміздер жүйесі арқылы, айрықша көркем тіл ретінде көрініп, адамдардың санасына жол табады. Адамның көркем шығармашылдық әрекеті сан алуан қалыпта дамып, ол өнердің түрлері, тектері, жанрлары ретінде таратылады. Өнер теориясы бойынша көркем шығармаға негіз болған материалдық арқауына байланысты өнер түрлерінің негізгі үш тобы туындаиды:

- 1) мекендік немесе пластикалық (кескіндеңе, мүсін, графика, көркем фото, архитектура, т.б.) яғни, көркем бейнені қеңістікте түзетін өнер түрлері;
 - 2) мезгілдік (сөз және музыка өнері), яғни көркем бейнелерді уақыт қеңістігінде құратын өнер түрлері;
 - 3) мекенді-мезгілдік (би, актерлік өнер және осыған негізделген аралас түрлер – театр, кино, телевизия, эстрада, цирк, т.б.), яғни көркем бейнені белгілі бір уақыт қеңістікте түзетін өнер түрлері.

Сөз өнері іштей – жазба әдебиет, ауыз әдебиеті болып бөлінсе, музикалдық өнер – вокалдық, аспаптық музика түрлеріне бөлінеді. Сахналық өнер – драмалық, музикалдық, қуыршақ, эстрада, цирк, т.б. болып жіктеледі. Ауыз әдебиеті – эпос, лирика, драма сияқты тектерге бөлінуімен қатар, бейнелеу өнері – портрет, пейзаж, натюрморт, сахна өнері, комедия, трагедия, водевил, т.б. жанрларға бөлінеді [1].

Өнер, жалпы алғанда, әлемді игерудің тарихи қалыптастан көркем әдісі ретінде өзіне тән ерекшеліктер мен өзіндік сипатқа ие. Өнердің эстетикалық қызметі арқылы танымдық табиғаты мен тәрbiелік сипатты айқындалады. Әрбір тарихи кезеңнің, сондай-ақ әрбір халықтың өзіне тән эстетикалық талап, талғамдары болады. «Өнер алды – қызыл тіл» деген қазақ мәдениетінде сөз өнерінің орны ерекше болған. Қазақ фольклорының шағын жанrlары – мақал-мәтел, жұмбақ, лирикалық ән-өлеңдер, билер институты тудырган шешендік сөздер табиғатының эстетикалық сипатты басым. Халық музыкасында қалыптастан әншілік, күйшілік дәстүрлердің де өзіндік болмысы анық. Кең тынысты лирикалық әндер арқылы халық өзінің ішкі сезімдерін сыртқа шығарған болса, күмбірлеген күй арқылы өздерінің эстетикалық әр философиялық ой-толғамдарын жеткізіп отырған. Осы белгісінде орай өнерді әрі эстетикалық, әрі этностық құбылыс ретінде қарастыруға да болады. Халық мұрасы тұсында оның этникалық арқауы басым болса, кәсіби өнерге келгенде эстетикалық сипатты үстем болады. Өнер туындылары арқылы өмір шындығын көрсетудің әр түрлі тарихи кезеңдерге тән өзіндік көріністері бар. Соларды саралай отырып, адамзат баласының көркем қиялмен ойлау жүйесінін даму, жетілу жолдарын анғарамыз.

Тәуелсіз қазақ елінің алдында даму мен өсіп-өркендеудің бұрын-соңды болмаған зор мүмкіндіктері тұр. Елбасы Қазақстанды бәсекеге қабілетті ең дамыған елдің қатарына косу міндетін алға қойды. Бұл – еліміздегі саяси реформалар мен экономиканы дамытудағы қол жеткізген табыстардың айқын бір көрінісі. Әйтсе де кез келген елдің даму деңгейі мәдени-рухани саладағы табыстарымен де өлшнеді. Ал мәдениет пен өнердің ең улжек салаларының бірі – театр. Од – елдің тәлкужаты мәдени дәрежесінің көрсеткіші. Халықтың мұнын мундан жоғын

жоқтаушы. Кеңес өкіметі тұсындағы қызын кезеңде қазақтың рухы, бай ана тілі, тарихы, салт-дәстүрі Әуезов атындағы академиялық театр бастаған ұлттық өнер ұжымдарында сөнбей, сақталып тұрды. Театрлардың арқасында көптеген ұлттық қадір-қасиетіміз, асыл мұраларымыз бүгінгі заманға аман жетті. Міне, осы театрларымыздың бүгінгі дәрежесі, ертеңгі тағдыры қандай? Соңғы уақытта бұл жөнінде жан-жақты әңгіме болуда.

Театр (грекше *theatron* – ойын-сауық орны; ойын-сауық) – сахналық өнердің өмір көріністерін драматық әрекет арқылы көрермендердің көз алдында актерлер күшімен бейнелейтін бір түрі; ойын-сауық немесе спектакль; түрлі сахналық ойын-сауыктар, сонымен қатар жалпы мәдени шарапалар әткізілетін орын-жай. Театрдың тарихи жағынан қалыптастып, даму, өсіп-өркендеу жолы әрбір ұлттың, әр халықтың өмір-тұрмысымен, олардың жалпы тарихымен және тұрлаулы мәдениетімен тығыз байланысты. Басқа өнер түрлері сияқты театр өнері де қоғамдық ой-сананың негізгі бір формасы болып табылады [2].

1926 жылы 13 қантарда Қызылордада тұнғыш қазақ тетры ашылды. Қазақ театр өнерінің алғашқы режиссері Ж. Шанин қазақ театрының құрылуы мен өркен жаю кезеңдерін ойластыра келе, сахнадағы натурализм мен реализм, конструктивизм жайында мынадай тұжырымға келеді: «Өмір шындығын табу сахнада екі түрлі: бірінші алғырлық сезімі, екінші білім-ой сезімі. Бірінші алғырлық сезімі екіншісімен шарықтайдын білім-ой сезімі қанша жақсы, алғыр болса да ғылымға, білімге сүйенеді. Екеуі біргіп табысқанда ішіндегі дәнінің қандай болуын табады. Табылған дәнді сахнада бірнеше түрмен көрсетуге болады. Бірінші – ешнэрсе қоспай өз қалпында көрсету (натурализм). Екінші – дәнді өзгертушілік өз қалпында үлкейте көрсету (реализм). Ушінші – мөлшерден асыра басқа пішін, басқа түр беру (конструктивизм), тағы бұлардан басқа толып жатқан сахнаның түрлі жолдары бар.

Осы жолдардың қайсысын алсақ та, ішінен салт-сананың түрлі бояуларын, кестелерін айқын етіп көрсетуге болады». Театр өнеріндегі конструктивизм көбіне декорациямен, жарық-бояу, киім-кешекпен байланысты болғанда, натурализм мен реализм театрда төтелей шешендей өнерге, бейнелі сезге қарыздар. Бұл қағиданың тағы бір талассыздығы - адам баласының сөйлеу әрекеті, оның ішінде шешендей өнері - қазақы элеуметтік ортаға нақты әсерін тигізетін маңызды факторлардың бірі, әрі бірегейі екендігі. Би-шешендер өздерінің көшелі, көсем сөздерімен ел тағдырын шешетінін жақсы білген және оның жауапкершілігін де мойнына артқан. Шынына келсек, қайсыбір шешен-билердің ел мен елдің, ру мен ру арасындағы айтыс-тартыстарды, тіпті соғыс өртін тудыруға, не өшіруге сеп болғандарын тарихтан білеміз.

Халықтық ортада сұлу сөздің ерек оқиға ретіндегі орнын Ресей Фылым Академиясының негізін қалаушы М.Ломоносов өзінің шешендей өнер тұрасындағы еңбегінде, халық өз ана тілінің әсемдігін біліп қана қоймай, оның сұлу тіркестерін қалт жібермей қадағалап та отырады деп жазған екен. Бұл орайда, шешендей өнердің театрдың тініне дендел енүі, әсіреле, қазақ театры үшін бұл құбылыс табиғи түрдегі жымдасу болғаны айдан анық. Алайда «ешнэрсе қоспай өз қалпында көрсететін» (Ж. Шанинше – натурализм түсіндірмесі) драманы, XX ғасырдың бірінші жартысындағы драматургияның ерекше бағыты, немесе ой-пайымды жеткізу әдістерінің өзіндік ішкі зандалықтарымен қаланған қандай да бір жүйе деп қарап, толыққанды идеялық, эстетикалық құбылыс ретінде қабылдау да мүмкін емес нәрсе. Себебі, қарапайым һәм үстірттеу, көбіне біржакты болып келетін өмірдегі айғақтарды абайсыз, салғырт, механикалық түрде көрермен алдына жайып салу, «ешнэрсе қоспай, өз қалпында көрсету» тенденциялары көбіне, бір ғана кейіпкердің монологы басым берілетін пьесаларда байқалады. Яғни, біз сез етіп отырған шешендер, аузы дуалы сөзуарлар мен би-сұлтандар қатысатын сахналарда көрініс тапқан.

Театрдың қоғамдағы орнын анықтауда да С.Садуақасов аса құнды пікірлер айтқан. Ол: «Кітап оқу үшін хат білу керек. Театрдың көзі көретін, құлағы естітін адам ұға алады. Театр жанды кітап. Кітаптан театрдың өресі кен. Кітап жалғыз хат танитындардың каруы, театр көпшіліктің каруы» [3] - деген ойы театр табиғатын терең зерттеуден туған. Ұлы ойшыл енді ғана шаңырақ кетерген кәсіби театрдың бұдан былайғы қазақ қоғамынан алатын орнының тым салмақты екендігіне мән берген. Театр ұлттың құллі болмыс бітімін сақтай отырып өркениетке жетелейтін мәдени ошақ деп түсінді. Сахнадан айтылған жанды сөздің күш-куаты мындаған адамдарды сілкіндіріп, ұлттық ой-сананы сақтап тұратын киелі Меккеге айналатынын, бұдан былайғы қазақ өмірінен би-шешендер сияқты басты рөлді енді театрдың атқаратынын басқаларға ұқтыра алды.

Ал ұлттық саҳна өнерінің көшбастаушысы Қазақтың мемлекеттік М.Әуезов атындағы академиялық драма театры алыптар салған игі дәстүрлерді жалғастырып және жаңа заман талаптарына сай енбектеніп келеді.

Театр – рухани қазына, ұлттың тәрбиешісі десек, артық айтқандық емес. Бүгінгі таңда театр – халықтың рухани қайнарга бас қою, тіпті мәдени бейімделуден өтінің де бірден бір кепілі болып отыр. Қара шаңырақ репертуарында елuge жуық қойылым бар. Олардың оны әлемдік классика, заманауи шетел драматургиясы, тен жартысынан астамы бүгінгі заман драматургиясы. Және де репертуарды қазақ мемлекеттілігінің беріктігін паш ететін, халықтың рухын көтеріп, жас ұрпақты отансүйгіштікке тәрбиелейтін жаңа қойылымдармен толықтыруға ерекше мән берілген. Театр репертуарында табысты жүріп жатқан Т.Әл-Таразидің қойылымындағы Шанимарденнің «Томирис», Қ.Ісқақ пен Шанимарденнің «Қазактар», О.Кенебайдың қойылымындағы Қ.Мұхамеджанов, Ш.Айтматовтың «Көктөбедегі кездесуі», Т.Нұрмағамбетовтің «Қожанәсір тірі екен», тағы да басқа, сондай-ақ соңғы маусымдарда саҳнаға шықкан Е. Обаевтың қойылымындағы М.Әуезовтің «Абай», Д.Исабековтің «Жаужүрек», Ә.Рахимовтің қойылымындағы М.Әуезовтің шығармасы бойынша (саҳналық нұсқасы Н.Оразалиндікі) «Қылыш заман» спектакльдері осы талап үдесінен шығып жатыр.

Адамгершілік, шыдамдылық, патриоттық рух саҳнадан насиҳатталуы тиіс. Тәуелсіздігіміздің қадірі жас ұрпақта түсіндірілу тиіс. Театр ұжымы бұған ерекше мән беруде. Патриоттық рухтағы дүниелерді көрермен үлкен ықыласпен көреді. Жоғарыда атаған спектакльдердің бәрінде де елге деген сүйіспеншілік, адамгершілік жол, имандылық көркем зерделенеді.

Қазіргі ұлттық болмыстың нақты бір бағытта дамуы қолға алынған тұста, тарихи шежіренің қайта қаралып, барымыз бен жоғымыз саналы түрде сарапқа салынған кезеңде өткенімізді бағамдау үшін тарихи пьесалардың маңызы зор. Қазақ халқының ұзақ жолдағы өмір тұрмысы, қоғамдық саяси, әлеуметтік-моральдық тұрғыда бастан кешкен зобалаң кездері ұлттық-моральдық тұрғыдағы кезеңдер ұлттық драматургияның төрінен орын алуы заңды құбылыс. М. Әуезовтің «Қарашиб-Қарашиб оқиғасы», И. Есенберлиннің «Көшпенділер», «Қаһар», С.Мұқановтың «Ботагөз», «Мөлдір махаббат» т.б. ұлттық әдебиеттің көшбасшы романдар мен М. Шахановтың «Отырадастаны», Ш.Мұртазаның «Сталинге хат», «Бесеудің хаты», Ә. Кекілбайдың «Абылай хан», Шанимарденнің «Томирис» сияқты басқа да көптеген драмалық шығармалар оқырманы мен көрерменіне патриоттық рух беретін сом дүниелер қатарынан орын алады.

Академиялық театр саҳнасы ұлттық классика мен әлемдік классикаға қашанда ашық болуы керек. Театр ұлттық классиканың көшбастары Мұхтар Әуезов атында болған соң ұлы суреткердің «Еңлік-Кебек», «Айман-Шолпан», «Қарагөз», «Абай» пьесалары – репертуарымыздың көркі. Ғ.Мұсіреповтің «Қозы Қөрпеш-Баян сұлу» («Махаббат дастаны»), С.Мұқановтың «Мөлдір махаббат», С.Торайғыровтың «Қамар сұлу», Қ.Мұхамеджанов, Ш.Айтматовтың «Көктөбедегі кездесу», сондай-ақ адам жаңын зерттеп, адамзатқа ортақ проблемаларды кең аукымда көтерген У.Шекспирдің «Гамлеті» мен «Ромео мен Джульєттасы», Н.Гогольдің «Үйленуі», Н.Хикметтің «Фархад-Шырыны», Г.Гауптманнның «Ымырттағы махаббаты», У.Фаджыбековтің «Аршын мал аланы» да көрерменге рухани азық, эстетикалық-этикалық көркем таным. [4]

Елбасы Нұрсұлтан Әбішұлы: «Отандық театрлардың репертуарына тәуелсіздіктің биік талаптарына сай, осы заманғы тақырыптарға жазылған, көркемдік сапасы жоғары жаңа пьесаларды көптеп алу керек» деп атап көрсетіп, саҳна өнерін жаңа биік-терге көтеру жөніндегі негізгі мақсат-міндеттерді белгілеп бергені белгілі.

Жалпы әр театрдың репертуар саясатының әртүрлі болуы бұл – шығармашылық заңдылық. Бұл жергілікті көрермендердің ұлттық ерекшелігіне, драматургиялық немесе музикалық материалда көтерілген идеяның адамзаттық, қоғамдық мәселелерге негізделуіне байланысты. Осы репертуар жөнінде белгілі драматург Сұлтанәлі Балғабасев өзінің «Театр тағдыры және көркемдік сапа» деген көлемді мақаласында шығармашылық тығырықтан шығудың маңызды жолдарын айта келіп: «...Театрлардың шығармашылық жұмыстарына бағыт-бағдар беріп, бұл жөніндегі міндеттер мен жауапкершілікті нақтылайтын арнайы ереже де өте қажет. Театр қызметкерлерінің міндеттерін анықтап, белгілеп берген ереже бұрыннан бар. Енді театрлардың шығармашылық саладағы жауапкершілігін күштейтін, қойылымдарды талқылап қабылдауды жолға коятын және репертуарлық саясатты реттеп отыратын арнайы ереже қабылданап, бұл мәселелерді құқықтық

жағынан бір жүйеге түсірген дұрыс» [5], – деп театр өнерінің болашағы жөнінде ой білдіргенді. Бұл – бүгінгі уақытта өте қажетті әрі мәдени-рухани тұрғыда ескеретін ұсыныс.

Ұлттық репертуар проблемасының шешілмей, қисынсыз, арзанқол дүниелердің орын алуына жазушы-драматург Р. Мұқанова: «...қазіргі театрдың бір дері – жеке адамның билігінің үстемдік құруы. Мұндай жағдай өнердің еркін дамуына, жаңа көзқараспен, жаңа талғаммен қалыптасуына кедергі жасайды. Мұндай жағдайда ол театрдан талантты актриса, талантты режиссер, талантты суретші және озық драматургия орын таптайды деп ойлаймын» [6], – деп жауап береді.

Корыта айтқанда, театрға ұлттық бояуы қалың, халықтық сипаттары басым, сонымен бірге оптимизм мен патриотизмді шарықтата көтеретін пьесалар керек. Бұл бүгінгі ұрпақтың болашағына, оның қоғамда өз ұлтының жанашыры болып қалыптасуына бірден-бір себеп болмақ. Сонымен бірге репертуардың саяси маңызы жоғары әрі астарлы мәнге ие болып, мемлекеттік-қоғамдық көрінісі алға шығуы маңызды. Әр буын көрерменнің әдебиетке деген қызығушылығын тудыруға, өркениетке қарай бет бұруына бірден-бір ықпал ететін бұл – театр өнері екендігі анық. Осындай қоғамдық-объективті көзқарас тұрғысынан алғанда өнер ұжымдарының шығармашылық ізденіс баспалдағы репертуардан, оның ішінде тәлім-тәрбие мен патриоттық, гуманистік, адами қарым-қатынас пен ардың тазалығын насиҳаттайтын дүниелерді жарыққа шығарудан бастау алыу міндетті. Әсіресе, бүгінгі адам санасының қатыгездікке, зұлымдыққа, өзімшілдікке бой алдырған кезеңде бұған қарсы күш ретінде осындай өнер мен рухани, мәдени мұралардың насиҳаттаудың маңызы зор деп айта аламыз.

ӘДЕБІЕТ

1. Мәдени-философиялық энциклопедия. Алматы: Раритет, 2007. - 336 б.
2. Қазақ мәдениеті. Энциклопедиялық анықтамалық. Алматы: Aruna Ltd, 2005.
3. Нұрпейіс Б.К. Қазақ театр режиссурының қалыптасуы мен даму кезеңдері (1915-2005) Өнертану докторы тұлымы дәрежесін алу үшін дайындалған диссертацияның авторефераты. Алматы, 2010.
4. Обаев Е. Сахна сыйны // Егemen Қазақстан 3 мамыр, 2012.
5. Балғабаев С. Театр тағдыры және көркемдік сапа // Егemen Қазақстан. 8 сәуір, 2008.
6. Театр және уақыт (дөңгелек үстел) // Қазақ әдебиеті, 22 шілде, 2009.

LITERATURA:

1. Madeni-filosofijalyk jenciklopedija. Almaty: Raritet, **2007**.
2. Kazak madenieti. Jenciklopedijalyk anyktamalyk. Almaty: Aruna Ltd, **2005**.
3. Нұрпейіс Б.К. Kazar teatr rezhissurasyның kalyptasuy men damu kezenderi (1915-2005). Өнертану doktry gylymi darezhesin alu yshin dajyndalgan dissertacijanyn avtoreferaty. Almaty, **2010**.
- 4.E.Obaev. Sahna syny // Egemен Kazakstan, 3 мамыр, **2012**.
5. Balrabaev S. Teatr tagdyry zhәne korkemidik sapa // Egemen Kazakstan, 8 сәуір, **2008**.
- 6.Teatr zhәne uakyt (dөңгелек үстел) // Kazak adebieti, 22 shilde, **2009**.

Резюме

Бижанова М.А. Эстетические ценности казахского народа и современное театральное искусство Казахстана

Анализируются философские проблемы казахского театрального искусства в социо-культурном контексте. Автор раскрывает некоторые аспекты эстетического воздействия театрального искусства. В статье подвергаются исследованию этико-эстетические вопросы современного казахстанского театрального искусства.

Summary

Bizhanova M.A. The aesthetic values of the Kazakh people and performing arts of Kazakhstan

The philosophical problems of the Kazakh theater in the socio-cultural context are considered in this article. The author reveals some aspects of the aesthetic appeal of theater. The ethical and aesthetic questions of the modern Kazakh theater are tested in this article.